

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET IGAZGATÓTANÁCSÁNAK HATÁROZATA SZÁM: 28/2009

A kommunista titkosszolgálatral való együttműködést vizsgáló ÁTVILÁGÍTÓ BIZOTTSÁG működési szabályzata

PREAMBULUM

Az Igazgatótanács, a zsinati munka támogatása érdekében, saját hatáskörében, Átvilágító Bizottságot hoz létre, a Szekuritativál való együttműködés vizsgálása érdekében. A kivizsgálást a Bizottság az Egyház saját belső rendje, erkölcsi normái és törvényei szerint kívánja elvégezni, a lelki-erkölcsi megtisztulás érdekében. Az átvilágítás eredményeit és megállapításait zsinati szinten az Erdélyi Református Egyházkerülettel egyeztetni. A Bizottság hatásköre az egyházkerület lelkeszi és presbiteri tisztviselőire terjed ki. A Bizottság tagjainak munkájuk során folyamatosan emlékezniük kell arra, hogy az érintettek Krisztusban testvéreik, akiket a vizsgálat során abban kell segíteniük, hogy Isten anyaszentegyháza és felebarátaik ellen elkövetett vétkeiket felismerjék és beismerjék, tudván azt, hogy „Ha megvalljuk bűneinket, hű és igaz Ő: megbocsátja bűneinket, és megtisztít mindket mind gonoszúságtól” (1Jn 1,9).

A BIZOTTSÁG MEGALKULÁSA

1.1. Az Igazgatótanács 5 tagú Bizottságot hoz létre és kijelöl 3 póttagot is. Tagja csak az lehet ennek a bizottságnak, aki bizonyíthatóan nem működött együtt a volt a titkosrendőrséggel. Első ülését az Igazgatótanács jelöli ki, amelyen a tagok megválasztják az elnököt és a jegyzőt. Megalakulása után a Bizottság tagjai esküt tesznek a szabályzatban foglaltak betartására. A bizottság teljes tanácsban dolgozik. Amennyiben a bizottság hiányossá válik, azt az elnök a póttagok sorából behívással egészíti ki.

A BIZOTTSÁG MŰKÖDÉSE, JOG- ÉS HATÁSKÖRE

2.1. Első ülésén a Bizottság megállapítja munkarendjét, és az átvilágítás hatálya alá eső érintettek névsorát az Értesítőben folyamatosan közlésezi. Az érintettekkel kapcsolatban a megjelölt időpontig bármely egyháztag panasszal fordulhat a Bizottsághoz. Az érintett személyeket a megállapított ütemterv szerint írásban idézi be. A Bizottság értékeli az önkéntes jelentkezést és a kivizsgálást napirendre tűzi.

2.2. A Bizottság minden olyan törvényes eszközzel élhet, amely a titkosrendőrséggel való együttműködés feltárását segíti elő. A bizottság megvizsgálja a rendelkezésére álló

bizonyítékokat, szükség szerint használhatja az egyházi, illetve világi levéltárak anyagait, a CNSAS levéltárában fellelhető anyagokról készült fénymásolatokat, illetve a CNSAS által kiállított bizonylatokat, valamint az egyházi választások alkalmával tett nyilatkozatokat. Kötelező módon meghallgatja az érintettet, és az esetleges tanúkat, akiket levélben az időpont megjelölésével beidézi. Szükség szerint szembesít, s bármely érintettet nyilatkozat megtételére szólíthat fel. A kutatásában megbízhat és behívhat más munkatársakat is. Működésének költségeit az Igazgatótanács fedezi.

2.3. Üléseiről jegyzőkönyvet vezet. Határozatát teljes tanácsban, szavazattöbbséggel hozza. A lezáró ügyek ügycsomóit az Igazgatótanács irattárában helyezi el, s a végleges határozatot az Értesítőben nyilvánosságra hozza. Nyilatkozási joga csak a Bizottság elnökének van, akinek jóváhagyásával – rendkívüli esetben – a végleges határozatot a világi sajtóban is közölni lehet.

AZ ÁTVILÁGÍTÁS RENDJE

3.1. A Bizottságnak mérlegelnie kell az enyhítő és súlyosbító körülményeket, valamint azt, hogy a beszerzett személy kényszer alatt állt-e, vagy haszonélvezője volt a rendszernek.

3.2. Enyhítő körülménynek számít a Bizottság előtt történő önkéntes jelentkezés és őszinte bűnvallás, valamint a beszerzés során érzékelhető kényszer alkalmazása, a titkosszolgálatral való együttműködés iránti ellenszegülés, illetve annak bizonyítható megtagadása, az együttműködési és titoktartási kötelezvény („Angajament”) hiánya, vagy alá nem írása, vagy az aláírás ellenére a jelentések gyér volta.

3.3. Súlyosbító körülménynek tekintendő az önkéntes, vagy haszonból történő együttműködés, a felebarát jó hírnevét csorbító, rosszindulatú és sorozatos jelentés, a fedőnévvel történő azonosulás, a felkészítésben való részvétel és a kapott utasítások bizonyítható teljesítése, a kontrainformációs kiképzés és bevetés, valamint a nyilvánvaló bizonyítékok ellenében történő tagadás, ellenszegülés és hazugság. Mindezeket az egyházzromboló titkosszolgálatral való tudatos összefogásnak, és a lelkeszi eskü megszegéseként kell értékelni.

Kerül-e tiszta víz a pohárba?

Az egyik Észak-Partiumi megyében történt a 80-as évek elején, hogy az ügynöki jelentés végére a tartótiszt, aki egyébként III. operatív tiszt, rang szerint kapitány volt, a következő jegyzetet írta: „a területi kultusz inspektoron keresztül intézkedni fogunk, hogy X ne kerüljön a javasolt helyre”. Egy megüresedő lelkipásztori állásról van szó, amelyre X lelkipásztor talán pályázna.

Alig maradt mögöttünk az elmúlt húsz év és olykor az az érzése az embernek, hogy valójában nem rendszerváltás, hanem csak módszer-váltás történt.

Ahhoz, hogy jelenkori egyházi életünkre rálátást kapjunk, ahhoz, hogy megértsük miért itt, vagy miért csak itt tartunk, és ahhoz, hogy jövőt merjünk remélni, elengedhetetlenül fontos a múlttal való őszinte szembenézés, lehetőség szerint a múlt megismerése. Előbb önmagunkból kiindulva, majd egyre szélesebb látószögbe fogni mindazt, amit eddig homály takart, titok övezett. Közelmúltunk egyik ilyen szakasza a kommunista államhatalom politikai rendőrségének, a hírhedt Securitate és az Egyház találkozáspontja. Egyre inkább világosabbá válik, hogy nem egy ponton metszette egymást a két külön világ, hanem igencsak sok közös találkozási felület mutatkozik. Amikor ezt emlegetjük, mindig emberekre gondolunk. Parancsot teljesítő egyenruhásokra, vagy civilekre, jól képzett, precíz gépezetre, amit egészen magas szinten mozgattak. Gondoljunk megfélemlített, félrevezetett, behálózott, megfigyelt, lehallgatott, megbélyegzett, elítélt emberekre. Gondoljunk családapákra, testvérekre, barátokra, a szomszédra, titkos találkahelyekre, beidézésekre, álnevekre, szóban, írásban tett jelentésekre, és arra, hogy... mindennek mikor lesz már vége.

Az európai protestáns egyházak adott időben készséggel vállalták, hogy leleplezik a besúgókat, felfedik a közelmúlt fehér lapjait, és új perspektívát nyitnak. Véleményem szerint nem csak rajtuk múlott az eredményesség.

Közel két évtizede annak, hogy a Királyhágómelléki Református Egyházkerület kezdeményezte a megtisztulás eme belső folyamatának beindítását, akkor úgy tűnt sikertelenül. Ma már az erdélyi protestáns egyházak, élen járva közös szakmai fórum megalakításán fáradoznak, éppen a közelmúltat vizsgáló és feltáró eddig titkosított világ megismerése, és megismertetése céljából. A református egyházkerületek igazgatótanácsai átvilágító bizottságokat hoztak létre, amelyek munkáját működési szabályzat és végrehajtási utasítás biztosítja (ez a www.kiralyhagomellek.ro honlapon is megtekinthető). Tanulmányozva rájövünk, mennyire más ez a folyamat, mint amit megszoktunk. Lehetőség van megbánásra, önkéntes jelentkezésre, enyhítésre, azaz mindarra, amit eddig elmulasztottunk. Célunk, hogy minél szélesebb körben biztosítsunk tisztánlátást az átvilágításról.

A pohár tiszta, kerül-e bele tiszta víz?

A történet azzal záródott, hogy X lelkipásztor nem foglalhatta el a megüresedett helyet.

2010 *böjtjében*

PÜSÖK SÁNDOR CSABA,
az Átvilágító Bizottság elnöke

MŰKÖDÉSI SZABÁLYZAT

FOLYTATÁS AZ I. OLDALRÓL

A BIZOTTSÁG HATÁROZATAI

4.1. A fellelhető terhelő adatok tanulmányozása és a személyes meghallgatás után a Bizottság meghozza döntését, a következők szerint:

- az érintettet felmenti;
- bizonyítékok hiányában az eljárást szünetelteti, és a kutatás folytatását rendeli el;
- az érintettet az egyházkerület elnöke révén szóbeli intésből részesíti;
- az érintettet az egyházkerület elnöke révén írásos intésből részesíti;
- az érintettet elmarasztalja és írásban tett bocsánatkérésre szólítja fel, azok felé akiktől jelentést írt;
- az érintettet elmarasztalja, és a Bizottság előtt megtartott nyilvános bűnvallásra kötelezi.
- az érintettet elmarasztalja az Egyházkerületi Közgyűlés előtt megtartott nyilvános bűnvallásra szólítja fel.

Az c-g pontokban hozott határozat esetében az elmarasztalt szolgálati helyén marad, választással elnyert tisztségéit megtarthatja.

h. az érintettet elmarasztalja, és felszólítja arra, hogy lelkipásztori tisztségének kivételével, egyházi választott tisztségeiről azonnali hatállyal, írásban mondjon le.

i. amennyiben az érintettet a református egyház bizalmát bíró világi tisztségekre is jelölték, majd megválasztották, vagy kinevezést nyert, az egyházkerület elnöksége révén egyházi megbízatását visszavonja, és a református egyház bizalmát az érintettől megvonja, majd az illetékes testületet (oktatás intézmény, egyesület, alapítvány, stb.) a határozatáról értesíti.

j. az érintettet elmarasztalja, az illetékes fegyelmi bizottságnál feljelentést tesz és javasolja választói és választhatósági jogának 1-5 évre való felfüggesztését.

k. az érintettet elmarasztalja és panaszosként a fegyelmi eljárás haladéktalan beindítását kéri a Fegyelmi Szabályzat 30 cikkelyében felsorolt vétségek alapján.

Az elbírált eset súlyosságának függvényében az a-k pontok összevonhatóak.

A HATÁROZAT ÉRVÉNYESÍTÉSE

5.1. A Bizottság kötelező módon bemutatja az Igazgatótanácsnak határozatát, amely akkor lép érvénybe, ha az Igazgató-

tanács elfogadta azt. A végleges határozatot közölni kell az érintettel, az egyházkerületi közgyűléssel és a zsinattal.

5.2. A végleges határozatot, az elnökségi intést, az érintett bocsánatkérő nyilatkozatát, a bűnvallás megtörténtét, a választott tisztségekről szóló lemondását, illetve a fegyelmi beindításának tényét és jogerős határozatát a Partiumi Közlönyben közzé kell tenni. Az egyházi megbízatás érvénytelenítését és református egyház bizalmának megvonását a világi sajtóban is meg kell jeleníteni.

5.3. A végleges határozatot egyrészt az érintett, másrészt bármely bizonyítékkal rendelkező egyháztag a közléstől számított egy hónapon belül a Fegyelmi Szabályzat rendtartása szerint az egyházkerületi, majd végső fokon a Zsinati fegyelmi bizottságnál megfellebbezheti. A fellebbezés elbírálásában csak azok a fegyelmi bizottsági tagok vehetnek részt, akik már bemutatták iratgyűjtőjüket. Amennyiben ennek még nincsenek birtokában eskü alatt jelentik ki, hogy nem működtek együtt a titkosszolgálattal.

5.4. Elhunytak esetében a bizottság a Partiumi Közlönyben, a tényekre hivatkozva nyilvánosságra hozhatja megállapításait.

Végrehajtási utasítás az Igazgatótanács 28/2009 számú határozatához

1. Jelen határozat megjelenésétől számított két hónapon belül minden alkalmazásban lévő lelkipásztor és teológiai tanár, aki 1989. december 31-ig 18. életévét betöltötte, illetve minden jelenleg nyugállományban lévő lelkipásztor és teológiai tanár, kötelező módon levélben a CNSAS-hoz fordul és kikéri a Szekuritáté által készített, személyes iratgyűjtőjét. A kérés térítvevényét igazolásként megküldi az Esperesi Hivatalba, s amikor iratgyűjtőjét megkapja, átadja az Átvilágító Bizottságnak, amely elhelyezi azt a levéltárban. Az esperes kötelező módon összesítést készít a CNSAS-hoz küldött kérvényekről, s feltűnneti azoknak a nevét is, akik a megjelölt határidőig nem tettek eleget a jelen határozatban foglaltaknak.

2. Aki a megjelölt határidőig nem kéri ki, vagy a már kézbesített iratgyűjtőjét nem adja át, a Bizottság a CNSAS-törvény alapján átvilágítja. A CNSAS határozata megjelenik a Partiumi Közlönyben és publikussá válik.

3. A zsinati, egyházkerületi, egyházmegegyi szinten megválasztott presbiteri tisztségviselők, illetve a nem lelkészi jellegű egyházi alkalmazottak, a vallásánárook és kollégiumokban tanító tanárok, két hónapon belül kötelező módon benyújtják a

CNSAS-hoz személyes iratgyűjtőjük iránti kérelmüket. Az igazoló iratokat az illetékes titkárság (Zsinat, Igazgatótanács, Esperesi Hivatal) gyűjti be és hivatali úton átadja az Átvilágító Bizottságnak. Meghallgatásuk személyes kérésre történik.

4. Az egyházközsegek presbiterei a presbitérium előtt írásba foglalt esküt tesznek, amit aláírnak. Az eskü szövegét az elnökség hitelesíti, egy példányát iktatja, a második példányt pedig hivatali úton megküldi Átvilágító Bizottságnak, amely ennek alapján hozza meg döntését.

5. Azt a zsinati, kerületi, megyei, vagy egyházközsegi szinten tisztséget viselő presbitert, valamint nem lelkészi jellegű egyházi alkalmazottat, aki a számára előírtakat vonakodik teljesíteni, az illetékes elnökség lemondásra szólítja fel, s ha ennek sem tesz eleget, beindítja ellene a fegyelmi eljárást, amit közöl Átvilágító Bizottsággal. A tanárok esetében Bizottság a Működési Szabályzat 4.1 i. cikkelye szerint jár el.

6. Azon lelkészi és presbiteri tisztségviselők, akik a rájuk háruló feltételeknek eleget tettek, de iratgyűjtőjüket az éppen esedékes egyházi választásokig sem kapták meg - így nem tudják írásos dokumentu-

mokkal igazolni, hogy nem működtek együtt a kommunista titkosszolgálattal -, az illetékes elnökség előtt írásba foglalt esküt tesznek, amit aláírnak. A hitelesített példányt az elnökség megküldi Átvilágító Bizottságnak. A kerületi és zsinati fegyelmi bizottsági tagok munkájuk megkezdése előtt teszik le az esküt a kerület elnöksége előtt.

7. Átvilágító Bizottság a saját kutatási anyaga, az érintett személyes iratgyűjtője, illetve ennek hiányában a CNSAS átvilágítási határozata, a tanúk vallomása, valamint az érintett személyes meghallgatása, illetve esküje alapján hozza meg döntését.

8. A 2010-es választásokon csak azok a lelkészi és presbiteri jelöltek vehetnek részt, akik jelen feltételeknek eleget tettek.

AZ ÁTVILÁGÍTÓ BIZOTTSÁG TAGJAI

1. Püskök Sándor Csaba	elnök
2. Baracsi Levente	jegyző
3. Gellén Sándor	
4. Rákosi Jenő	
5. Tasnádi András	

PÓTTAGOK

- Varga Károly
- Fazakas Csaba
- Wagner Erik